

12. Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

Σε εκδήλωση, που οργανώθηκε στα γραφεία της Αρχής στις 27 Σεπτεμβρίου 2001, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης τριών ετών από την έναρξη λειτουργίας του θεσμού, κεντρικός ομιλητής ήταν ο πρωθυπουργός κ. Κ. Σημίτης, ο οποίος εξέφρασε την ικανοποίησή του για τη μέχρι στιγμής πορεία της Αρχής και επιβεβαίωσε την ενεργό και ανεπιφύλακτη στήριξή του σε αυτήν. Το κείμενο της ομιλίας του πρωθυπουργού έχει ως εξής:

Κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι,
Θα με έχετε ακούσει συχνά να μιλώ για τη μεγάλη, για την απόλυτη προτεραιότητα που έχει για μας και για τη δράση μας η ριζική μεταβολή στις σχέσεις του πολίτη με το κράτος. Θα με έχετε μάλιστα ακούσει να λέω ότι είναι ζήτημα όχι απλώς ποιότητας της καθημερινής ζωής, της καθημερινής ζωής του πολίτη, αλλά και της ίδιας της αξιοπρέπειάς του. Γιατί είναι ζήτημα σεβασμού και αξιοπρέπειας να έχει απέναντί του ο πολίτης μια δημόσια διοίκηση μη καταπιεστική, μια δημόσια διοίκηση φιλική και όχι εχθρική, μια διοίκηση που θα βρίσκεται πραγματικά στην υπηρεσία του. Ακόμη και σε εποχές που η τραγωδία και η διεθνής ένταση σκιάζει τις ζωές μας, αυτή η πάλη με στόχο –με σταθερό στόχο– να βρεθεί ο πολίτης ενδυναμωμένος απέναντι στο κράτος, συνεχίζεται. Και πρέπει ασφαλώς να συνεχίζεται γιατί αποτελεί θεμελιώδες αίτημα για την κοινωνία μας. Ένας πολίτης με περισσότερες δυνατότητες, με περισσότερα δικαιώματα. Πιο ελεύθερος. Είναι, λοιπόν, ιδιαίτερη χαρά για μένα που βρίσκομαι σήμερα εδώ – στον Συνήγορο του Πολίτη. Εδώ, τρία χρόνια μετά την έναρξη της λειτουργίας του θεσμού, για μιαν αποτίμηση του έργου του. Ο Συνήγορος έχει ως αποστολή να συμπαραστέκεται σε κάθε πολίτη στην καθημερινή του επικοινωνία με τη διοίκηση. Είναι ο παραστάτης του. Στις συνθήκες που επικρατούν ακόμη στην Ελλάδα, η αποστολή αυτή δεν είναι ασφαλώς απλή ούτε εύκολη. Η εμπειρία μας από τη λειτουργία πολλών δημόσιων υπηρεσιών συχνά δεν είναι ευχάριστη. Κάποτε μάλιστα συμβαίνει να είναι τραυματική. Τα προβλήματα στην υγεία, την πρόνοια και την πολεοδομία –για να χρησιμοποιήσω ορισμένα μόνον παραδείγματα– επιλύονται συχνά με καθυστερήσεις και ταλαιπωρία του πολίτη. Όμως σταθερά από το 1996 προωθούμε ένα πρό-

γραμμα για τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας. Και η αναμόρφωση της δημόσιας διοίκησης είναι βασική πτυχή αυτού του προγράμματος. Στο επίκεντρο της προσπάθειάς μας βρίσκεται πάντοτε ο άνθρωπος και προτεραιότητα αυτής της προσπάθειας είναι η καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών του. Ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης απαιτεί όραμα και ευρηματικότητα στις επιλογές μας. Έπρεπε, λοιπόν, να βαδίσουμε με νέες αντιλήψεις, να επεξεργαστούμε πρόσφορες προτάσεις και να ανταποκριθούμε στις ανάγκες της απαιτητικής εποχής μας. Το εγχείρημα δεν ήταν εύκολο. Έπρεπε να απαλλάξουμε τη διοίκηση από τις απαρχαιωμένες και αντιπαραγωγικές δομές της. Να καταπολεμήσουμε τη γραφειοκρατία. Να αντιπαραταχθούμε στην αδράνεια του συστήματος. Ήταν ανάγκη επίσης να τονωθεί το αίσθημα ευθύνης των δημοσίων υπαλλήλων, να κατανοήσουν οι ίδιοι καλύτερα τη σημαντική αποστολή τους και να συνειδητοποιήσουν βαθύτερα την ανάγκη σεβασμού προς τον πολίτη, προς τον πολίτη και τα δικαιώματά του.

Κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι,
Ο Συνήγορος του Πολίτη αποτελεί βασική πρωτοβουλία για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης. Η λειτουργία του αποβλέπει αφενός μεν στη βελτίωση των όρων για την επίλυση των προβλημάτων και την άσκηση των δικαιωμάτων των πολιτών και αφετέρου στην πάταξη των φαινομένων κακοδιοίκησης. Ο Συνήγορος του Πολίτη, από την αρχή της δράσης του –το πιστεύω αυτό– δικαίωσε τη βαθύτερη ουσία της αποστολής του. Δηλαδή την ανεξαρτησία του. Και τη δικαίωσε με δύο τρόπους. Κέρδισε την εμπιστοσύνη του πολίτη και ταυτόχρονα διαμόρφωσε τους όρους για την εποικοδομητική συνεργασία του με τη διοίκηση. Δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την καλλιέργεια, τη διάδοση και την εμπέδωση μιας νέας διοικητικής κουλτούρας. Είναι επίσης αλήθεια ότι δεν δίστασε να αναδείξει και να αντιμετωπίσει, με σύνεση και αποφασιστικότητα, παθολογικά συμπτώματα της δημόσιας διοίκησης που χρόνιζαν και έτειναν να προσλάβουν ενδημικό χαρακτήρα. Περιορίζομαι να αναφέρω τα σημαντικότερα. Πρόκειται για τη γραφειοκρατία, τη χαμηλή παραγωγικότητα, την αποστασιοποίηση από

την πραγματικότητα, την έλλειψη διαφάνειας, την ευκολία με την οποία συχνά παρακάμπτεται ή και παραβιάζεται η νομιμότητα. Με μια λέξη, την κακοδιοίκηση. Συμπτώματα που είναι όλα ξένα, που δεν έχουν θέση σε μια σύγχρονη κοινωνία και σε μια ευνομούμενη δημοκρατική πολιτεία. Θα ήθελα επίσης να τονίσω ότι ο Συνήγορος λειτουργεί στην πράξη όχι μόνον ως παραστάτης του πολίτη, δίπλα του και υπέρ του, αλλά και ως πολύτιμος συνεργάτης της διοίκησης. Γίνεται δηλαδή πολλές φορές οδηγός, θα έλεγα, και εμπνευστής της. Πώς αυτό; Διαπιστώνοντας δυσλειτουργίες και παθολογίες, διατυπώνει συχνά προτάσεις για την αντιμετώπισή τους. Με αυτές αποβλέπει στο ξεπέρασμα δυσκολιών, στη διαμόρφωση νέων και πρόσφορων για την εξυπηρέτηση του πολίτη πρακτικών, ακόμη και –στις περιπτώσεις που κρίνεται αναγκαίο– στην τροποποίηση της νομοθεσίας. Στο δύσκολο αυτό έργο θα του παράσχουμε κάθε δυνατή συνδρομή με όλα τα πρόσφορα μέσα.

Φίλες και φίλοι,

Ο Συνήγορος λειτουργεί μέσα στην κοινωνία μας. Είναι γι' αυτό ευαίσθητος δέκτης των αναγκών της και γίνεται άμεσα κοινωνός των προβλημάτων των πολιτών. Στον περιορισμένο χρόνο λειτουργίας του ανέπτυξε αξιόλογες πρωτοβουλίες. Ιδιαίτερα επιθυμώ να αναφέρω την αποστολή κλιμακίου του στις περιοχές της Αττικής που επλήγησαν από το σεισμό της 7ης Σεπτεμβρίου 1999. Το κλιμάκιο συνεργάστηκε δημιουργικά με τις αρμόδιες διοικητικές αρχές και συνέβαλε στην αποτελεσματική αντιμετώπιση πολλών πιεστικών προβλημάτων των σεισμοπαθών. Ενεργώντας επίσης με δική του πρωτοβουλία, ασχολήθηκε με ζητήματα αιχμής σε περιπτώσεις που φαινόταν ότι διακυβεύεται η προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα των εκθέσεων για τους αντιρρησίες συνείδησης και για τις συνθήκες κράτησης των αλλοδαπών. Οι διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται σ' αυτές μας δείχνουν ότι ορισμένες φορές οφείλουμε να καταβάλλουμε περισσότερες προσπάθειες για να φθάσουμε στο επίπεδο προστασίας που πρέπει να εγγυάται μια σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία, ιδίως σε όσους ανήκουν σε ευαίσθητες κοινωνικές

ομάδες. Πρέπει επίσης να σημειώσω πως η σχέση του Συνηγόρου με τη διοίκηση αποδείχθηκε ότι δεν είναι, όπως εκ πρώτης όψεως φαίνεται, ανταγωνιστική. Η σχέση τους αποβαίνει εν τέλει περισσότερο συναγωνιστική. Δεν πρέπει, άλλωστε, να ξεχνούμε ότι Συνήγορος και διοίκηση έχουν τον ίδιο τελικό στόχο, την εξυπηρέτηση του πολίτη. Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι ορισμένες φορές δεν παρατηρούνται μεταξύ τους τριβές. Πρόκειται ωστόσο για μεμονωμένα περιστατικά, τα οποία δεν είναι σε θέση να σκιάσουν τη συνεργασία τους.

Φίλες και φίλοι, κυρίες και κύριοι,

Η Κυβέρνηση εκτιμά ιδιαίτερα το έργο που έχει επιτελέσει ο Συνήγορος του Πολίτη. Είμαι βέβαιος ότι ήδη ο θεσμός αυτός έχει κερδίσει μια ξεχωριστή θέση στη συνείδηση των συμπολιτών μας. Αλλά και η διοίκηση απέκτησε έναν αξιόπιστο συνεργάτη στην πολυσχιδή και δύσκολη αποστολή της. Θα ήθελα να τονίσω ότι η φάση συγκρότησης και αναγνώρισης του νέου θεσμού υπήρξε σύντομη. Μόλις τρία χρόνια μετά την έναρξη λειτουργίας του και επιτελεί με πολύ καλά αποτελέσματα την αποστολή του, απολαμβάνει γενικής αποδοχής και αρχίζει να ριζώνει στο διοικητικό και πολιτικό μας σύστημα. Ο Συνήγορος του Πολίτη πέρασε ήδη στη φάση της εμπέδωσης. Στη σύντομη ζωή του πέρασε δηλαδή γρήγορα σε νέα φάση.

Σ' αυτήν πρέπει να εντείνει τις προσπάθειες του, να εμπλουτίσει τις πρακτικές του, να επεκτείνει μονιμότερα τις δραστηριότητές του σε όλες τις περιοχές της χώρας και να ενισχύσει τη διεθνή παρουσία του. Στην προσπάθειά του αυτή η κυβέρνηση θα του προσφέρει κάθε δυνατή βοήθεια.

Φίλες και φίλοι,

Δεν είναι εύκολη –καθόλου εύκολη– υπόθεση η βελτίωση της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, η βελτίωση της θέσης του πολίτη απέναντι στο κράτος. Θα χρειαστεί αδιάκοπη προσπάθεια. Θα χρειαστεί μια νέα συνειδητοποίηση τελικά από τα ίδια τα στελέχη της διοίκησης. Και σφαλώς θα χρειαστεί ο ίδιος ο πολίτης να συναισθανθεί τα δικαιώματά καθώς και τις δυνατότητες του. Πρόκειται για μια βασική επιλογή. Πρόκειται για μια μάχη που οφείλουμε –οφείλουμε στον ίδιο τον εαυτό μας– να κερδίσουμε. Σας ευχαριστώ.

